

До разової спеціалізованої вченої ради
Національної академії внутрішніх справ

ВІДГУК

рецензента – кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри цивільно-правових дисциплін Кирдана Богдана Васильовича на дисертацію Полховської Надії Миколаївни «Правовий статус професійних спілок працівників правоохоронних органів», подану на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 Право, за спеціальністю 081 Право

Актуальність дослідження. Україна як демократична, соціальна й правова держава вживає заходів щодо втілення в життя загальнолюдських цінностей, прав та свобод особистості, захисту прав всіх професій. Становлення України як незалежної держави та обрання європейського вектору розвитку є передумовою високого рівня соціально-економічного добробуту та захисту прав і свобод громадян. Відповідно до ч. 3. ст. 36 Конституції України громадяни мають право на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів.

Набуття Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу (далі – ЄС) поставило перед державою низку завдань, від вирішення яких залежать подальші дії щодо членства в ЄС. Одним з таких завдань є реформа системи органів правопорядку. Варто зазначити, що реформування правоохоронних органів уже відбувалося в 2015–2016 рр., коли була створена патрульна поліція. Однак наразі ще залишилися питання інших сфер правоохоронної діяльності, так званий кримінальний блок (розслідування злочинів, кримінальне правосуддя). Здійснюючи реформи, держава також повинна гарантувати правоохоронцям належний захист їхніх трудових прав.

Відтак, в умовах реформування правоохоронної системи України більш глибокого дослідження потребує питання правового регулювання правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів. Без здійснення діяльності спеціально уповноважених на це суб'єктів трудового

права, поміж яких є і професійні спілки, неможливе належне забезпечення охорони праці працівників правоохоронних органів.

Новизна представлених теоретичних результатів проведених здобувачем досліджень. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у науці трудового права комплексним дослідженням теоретичних і практичних проблем в аспекті вивчення правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів, що дає цілісне уявлення про поняття, ознаки, принципи, функції та особливості діяльності професійних спілок працівників правоохоронних органів, особливості правового становища професійних спілок працівників правоохоронних органів різних країн, а також актуальні аспекти проблематики реалізації повноважень профспілок.

Авторові на підставі власних оригінальних досліджень, проведених на належних методологічних засадах, вдалося сформулювати низку вагомих для науки і практики положень, які характеризуються науковою новизною.

Серед наведених здобувачем положень, що відповідають критеріям наукової новизни, варто в цілому підтримати такі.

Вперше проаналізовано еволюцію правового регулювання правового статусу профспілок працівників правоохоронних органів у контексті дослідження основних історико-правових етапів становлення та розвитку профспілок, зокрема: перший – від появи перших законодавчих актів, які регулювали діяльність профспілкових організацій на теренах України, до початку формування галузевих профспілок (1817–1917 рр.); другий – законодавство профспілок доби УНР (1917–1919 рр.); третій – законодавство профспілок в УРСР (1919–1990 рр.); четвертий – законодавство профспілок в незалежній Україні (1990–2004 рр.); п'ятий – законодавство профспілок періоду постпомаранчевої революції (2004 р. – дотепер), що дозволило дослідити проблеми правового регулювання правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів.

Вперше аргументовано необхідність вступу профспілок поліцейських України (Всеукраїнської профспілки Національної поліції, Всеукраїнської професійної спілки Міністерства внутрішніх справ України) до Європейської конфедерації поліції (EuroCOP) з метою представництва української поліції на міжнародному та європейському рівнях, що розширить можливості співпраці з різними міжнародними та європейськими організаціями;

З огляду на воєнні дії на території України та зарубіжний досвід трансформації правових засад організації та діяльності суб'єктів трудового права вперше доведено доцільність запровадження позитивного досвіду правового регулювання діяльності профспілок працівників правоохоронних органів в Україні з метою приведення відповідного законодавства України до стандартів ЄС в частині гарантування державним службовцям, працівникам поліції, військовослужбовцям, суддям, прокурорським працівникам та іншим категоріям громадян гідних умов праці, належного рівня заробітної платні, пенсії та безпеки.

Удосконалено перелік функцій професійних спілок через уточнення вже виокремлених у науковій літературі та зазначено, що функціями професійних спілок передусім є забезпечення обороноздатності держави, захисна, представницька, контрольно-наглядова, соціально-економічна, культурно-виховна, консультативна, нормотворча та функція міжнародної співпраці.

Удосконалено визначення змісту теоретичної конструкції «правосуб'єктність профспілок працівників правоохоронних органів» як визнаної законом здатності професійної спілки з моменту її легалізації мати права і обов'язки із захисту трудових прав працівників правоохоронних органів та представництва їх інтересів, а також можливість набувати своїми діями відповідних суб'єктивних прав та обов'язків і здатність нести юридичну відповідальність, і запропоновано її нормативне закріплення як правової категорії.

Дістало подальшого розвитку визначення змісту теоретичної конструкції «правосуб'єктність профспілок працівників правоохоронних

органів» як визнаної законом здатності професійної спілки з моменту її легалізації мати права і обов'язки із захисту трудових прав працівників правоохоронних органів та представництва їх інтересів, а також можливість набувати своїми діями відповідних суб'єктивних прав та обов'язків і здатність нести юридичну відповідальність, і запропоновано її нормативне закріплення як правової категорії.

Дістали подальшого розвитку теоретичні підходи до визначення поняття «забезпечення гарантій діяльності професійних спілок працівників правоохоронних органів», що полягає в забезпеченні рівних умов праці та захисті прав працівників правоохоронних органів, сприяючи таким чином покращенню професійного середовища та забезпеченню ефективної роботи правоохоронців, а також ідеї про впровадження дієвих механізмів взаємодії профспілок, держави та роботодавців у рамках соціального партнерства з метою окреслення ефективних напрямів їх удосконалення.

Наведені вище й інші елементи наукової новизни в сукупності забезпечують належний загальний рівень дисертаційної праці Н. М. Полховської.

Наукова обґрунтованість положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Сформульовані у дисертації наукові положення та висновки є продуманими й обґрунтованими. Вони стосуються усіх аспектів проблематики дисертації. Такий підхід успішно реалізований завдяки правильно сформульованій меті дослідження, якою є теоретичне узагальнення та розв'язання комплексної науково-прикладної проблеми правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів з розробленням пропозицій і рекомендацій, спрямованих на удосконалення законодавства в частині забезпечення гарантій їх діяльності у сучасних соціально-партнерських відносинах.

Досягненню мети дисертаційного дослідження передувало розв'язання таких задач: з'ясувати стан наукового опрацювання проблеми правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів та окреслити

історико-правові передумови їх виникнення; дослідити еволюцію правового регулювання правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів; проаналізувати міжнародний досвід правового регулювання правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів і можливості його використання в Україні; систематизувати наукові підходи до інтерпретації поняття «правовий статус професійних спілок працівників правоохоронних органів», що реалізується через представництво інтересів спілчан, участь у регулюванні трудових відносин, контроль за дотриманням законодавства про працю та охорону праці, з'ясувати та проаналізувати основні елементи правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів і визначити його наукове поняття; охарактеризувати нормативно-правовий підхід до визначення понять «права професійних спілок» та «обов'язки професійних спілок», проаналізувати сучасний стан наукових досліджень проблем правового регулювання правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів; окреслити та проаналізувати права профспілок працівників правоохоронних органів, які визначають їх правовий статус та з'ясувати особливості законодавчого закріплення обов'язків профспілок; сформулювати поняття та встановити основні види юридичних гарантій діяльності професійних спілок працівників правоохоронних органів; окреслити гарантії для працівників правоохоронних органів, обраних до профспілкових органів як можливостей для здійснення їх повноважень; сформулювати концептуальне бачення сучасного стану реалізації роботодавцями обов'язків щодо створення умов діяльності профспілок працівників правоохоронних органів, що є важливими для забезпечення взаєморозуміння між роботодавцями та профспілками, покращення умов праці та захисту прав працівників правоохоронних органів; виробити пропозиції щодо удосконалення трудового законодавства України.

Ознайомлення із змістом роботи дає підстави для висновку, що поставлені завдання дисертантом успішно виконані, а мета – досягнута.

Логічно визначені об'єкт і предметі дослідження, а також комплекс поставлених взаємопов'язаних наукових завдань дозволив створити успішні передумови для якісного виконання дисертаційної праці.

Методологічний арсенал дослідження, що охоплює загальнонаукові та спеціальні методи пізнання правових явищ (зокрема діалектичний, системно-структурний, формально-логічний, формально-юридичний, логіко-нормативний, логіко-семантичний, історико-правовий, компаративістський та метод правового моделювання), дозволив Н. М. Полховській вивчити основне коло проблемних питань, сформулювати висновки і науково-обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення трудового законодавства України.

Потрібно наголосити, що наукові розробки автора виконані відповідно до напрямів проведення реформи трудового законодавства України. Вони відповідають рівню останніх досягнень теорії і практики трудового права. Також варто відзначити значну кількість нових підходів до розглянутої проблеми, які збагачують наукову думку, дають змогу з іншого боку розглядати традиційні позиції вчених.

У зв'язку із цим можна відзначити оригінальність, самостійність та наукову новизну рецензованої роботи та використання автором власних підходів до розв'язання цілої низки питань.

Це засвідчує, що викладені у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими та достовірними. У цілому ступінь наукової новизни дослідження, обґрунтованість наведених у ньому положень, висновків і рекомендацій відповідають вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому, оформлення. Робота складається з анотацій, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що охоплюють дев'ять підрозділ, однієї таблиці, висновків, списку використаних джерел. Така структура є логічною та доречною. У кожній структурній частині дисертації матеріал викладений достатньо чітко й

аргументовано. Текст дисертації виконаний науковим стилем української мови із дотриманням сучасного правопису.

Перший розділ дисертації присвячено дослідженню загальнотеоретичних та методологічних засад правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів. У межах даного розділу визначено стан наукового опрацювання проблеми правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів та окреслено історико-правові передумови їх виникнення, досліджено еволюцію правового регулювання правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів, проаналізовано міжнародний досвід правового регулювання правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів і можливості його використання в Україні

У другому розділі роботи надано загальну характеристику правовому статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів.

Зокрема, систематизовано наукові підходи до інтерпретації поняття «правовий статус професійних спілок працівників правоохоронних органів», що реалізується через представництво інтересів спілчан, участь у регулюванні трудових відносин, контроль за дотриманням законодавства про працю та охорону праці, з'ясовано та проаналізовано основні елементи правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів і визначено його наукове поняття.

Охарактеризовано нормативно-правовий підхід до визначення понять «права професійних спілок» та «обов'язки професійних спілок», проаналізовано сучасний стан наукових досліджень проблем правового регулювання правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів, а також окреслено та проаналізовано права профспілок працівників правоохоронних органів, які визначають їх правовий статус та з'ясовано особливості законодавчого закріплення обов'язків профспілок.

У третьому розділі сформульовано поняття та визначено основні види юридичних гарантій діяльності професійних спілок працівників правоохоронних органів. Окреслено гарантії для працівників правоохоронних органів, обраних до профспілкових органів як можливостей для здійснення їх повноважень. Сформульовано концептуальне бачення сучасного стану реалізації роботодавцями обов'язків щодо створення умов діяльності профспілок працівників правоохоронних органів, що є важливими для забезпечення взаєморозуміння між роботодавцями та профспілками, покращення умов праці та захисту прав працівників правоохоронних органів.

Основні результати дослідження достатньо повно висвітлено у розгорнутих та аргументованих висновках.

У зв'язку із цим можна відзначити оригінальність, самостійність та наукову новизну рецензованої роботи та використання автором власних підходів до розв'язання цілої низки питань.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації, відображено у 9 наукових публікаціях, серед яких 4 статті, опублікованих у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, 5 тезах наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях і круглому столі.

Зміст і характер наукових публікацій відповідають вимогам МОН України. Тези доповідей автора на науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах засвідчує достатній рівень апробації результатів дисертації.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. За результатами вивчення дисертації та опублікованих праць не виявлено ознак порушення вимог академічної доброчесності. У тексті дисертації автором викладено зміст власних досліджень. У випадках використання в тексті

роботи наукових результатів, ідей, думок і матеріалів інших авторів, здійснено належним чином оформлені посилання на їх публікації.

Реального або потенційного конфлікту інтересів у рецензента щодо здобувача, його наукового керівника та інших членів разової ради немає.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження полягає у використанні та можливості використання розроблених пропозицій та висновків: у науково-дослідній сфері – для перспективних наукових досліджень проблем правового статусу професійних спілок в Україні; у законотворчій діяльності – в процесі оптимізації трудового законодавства України та інших держав; правозастосовній діяльності – для подальшого розвитку та вдосконалення правозастосовної діяльності у сфері трудового права; в освітньому процесі – під час підготовки та викладання навчальних дисциплін «Трудове право» та відповідних спецкурсів; у процесі підготовки підручників і навчальних посібників, а також навчально-методичних матеріалів.

Вищевикладене є підставою для загальної позитивної оцінки дисертації Полховської Надії Миколаївни «Правовий статус професійних спілок працівників правоохоронних органів» як самостійного наукового дослідження з актуальної і важливої для науки трудового права проблеми.

Дискусійні положення дисертації та зауваження щодо її змісту. Позитивно оцінюючи актуальність проведеного дисертантом дослідження, наукову новизну, обґрунтованість і достовірність, достатньо високий теоретичний рівень і практичну значущість його результатів, слід висловити таке судження.

На стор. 124 дисертації її автор як основні елементи змісту правового статусу профспілки працівників правоохоронних органів виокремлює: трудову правосуб'єктність; закріплені за профспілкою права та обов'язки відповідно до чинного законодавства України (статутні трудові права та обов'язки); юридичні гарантії трудових прав та обов'язків; відповідальність за порушення трудових обов'язків. Вище зазначені елементи правового статусу

профспілок, окрім трудової правосуб'єктності та юридичних гарантій, досліджуються дисертантом у межах окремих підрозділів роботи. На наш погляд, неспівмірність зосередження уваги дисертанта на різних елементах правового статусу профспілок потребує додаткового обґрунтування.

Висловлене зауваження має дискусійний характер і суттєво не впливає на загальну високу оцінку дисертаційної роботи.

Таким чином, вищевикладене є підставою для загальної позитивної оцінки дисертації Полховської Надії Миколаївни «Правовий статус професійних спілок працівників правоохоронних органів» як кваліфікованої наукової праці на правах рукопису, що містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених дисертанткою досліджень, які мають істотне значення для галузі знань 08 «Право», зі спеціальності 081 «Право», а також свідчить про особистий внесок здобувача в науку та характеризуються єдністю змісту.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Полховської Надії Миколаївни на тему «Правовий статус професійних спілок працівників правоохоронних органів» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є самостійною кваліфікаційною науковою працею, яка виконана нею особисто, містить нові науково-обґрунтовані теоретичні результати проведених досліджень, що мають важливе значення для розвитку науки трудового права.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами, внесеними постановами Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341, від 19 травня 2023 року № 502), а також Вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і

науки України від 31 травня 2019 року № 759), а її автор – Полховська Надія Миколаївна, на основі публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**Доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Богдан КИРДАН

